

14/10/26 | Inspiratiedag
Energiearmoede

Werkwinkels • ronde 3

Sessie 7

De kracht van participatie

De Experten van SAAMO

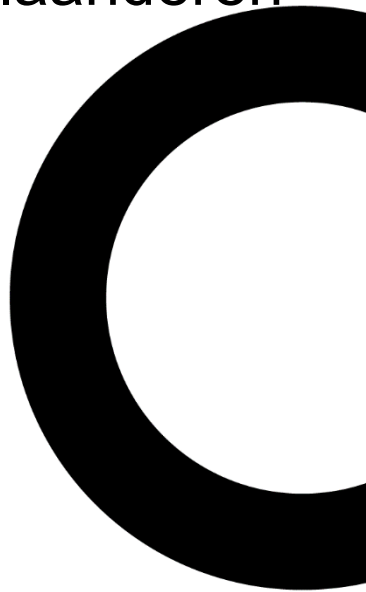

Doelgroep: Mensen in energiewarmoede in heel Vlaanderen

Wat: Maandelijks vergadering in Brussel

We streven naar **betaalbare en gegarandeerde energie**
en een **kwalitatieve en energiezuinige woning**
die klaar is voor **fossielvrije verwarming**.

SAAMO

Welk probleem pakken we aan?

- ✓ Energiearmoede
- ✓ Slechte woonkwaliteit als oorzaak van energiearmoede
- ✓ Energietransitie sluit MIA uit

Wat zijn onze doelen?

- ✓ Mensen in armoede leren opkomen voor hun rechten
- ✓ We brengen hun stem naar het beleid en omgekeerd
- ✓ Analyseren van het Energie-, Klimaat- en Woonbeleid
 - ☐ knelpunten signaleren aan het beleid
 - ☐ op vraag beleidsvoorstellen kritisch bekijken

Wie komt er naar de expertenvergadering?

De Sfeer, Genk - De Fakkel, Herentals - Alarm, Geel - De Kring, Eeklo - Solidariteit zonder Grenzen, Gent - Ons Huis, Mol - Onder-Ons, Sint-Truiden - 't Schoederkloptje Zarren - My Trusto - De Ruimtevaart, Leuven - Energiesnoeiërs Natuurpunt - VEKA - Vlaamse Nutsregulator - CREG - Fluvius - FEBEG - FOD Economie - Kabinetten Energie (VI. + fed) - Ecohuis Antwerpen - Energient - Grootouders voor het Klimaat - Gezinsbond - GBO ELZ Demerland - CAW Limburg - OCMW Mol en Leuven - VVSG - Welzijnszorg - Vlaamse ombudsdienst - Federale ombudsman Energie - Budget in Zicht - CAW Oost-Brabant + Halle Vilvoorde - Kordia - Rescoop - Departement Zorg ...

Overzicht thema's 2026

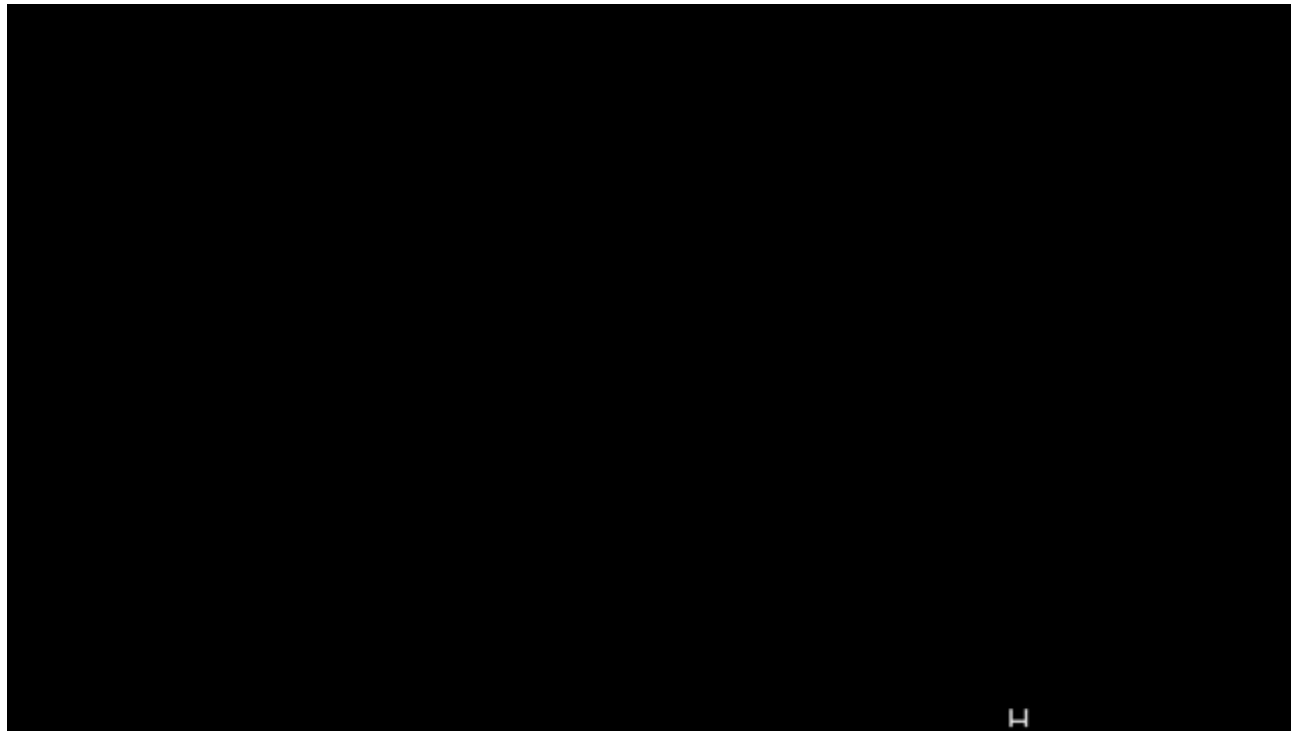
- Plug-and-play- zonnepanelen
- Lokaal Energie-en Klimaatpact (LEKP)
- Jaarrapport ombudsman en jaarlijkse sociale statistieken Vlaamse Nutsregulator
- De Lokale Adviescommissie
- Collectieve verwarming: wie draait aan de knoppen...en wie betaalt?
- In gesprek met commerciële leveranciers
- Energiearmoedeplan 2023
- Impact energie- en klimaattransitie op gezondheid van mensen in (energie)armoede
- Sociaal klimaatfonds: kansen en uitdagingen

Prijs Armoede Uitsluiten 2025 van Welzijnszorg

Prijs Armoede Uitsluiten van Welzijnszorg

Aandachtspunten

Taalgebruik

Diversiteit

Balans ervaringsdeskundigen - professionals

Warme, veilige plek

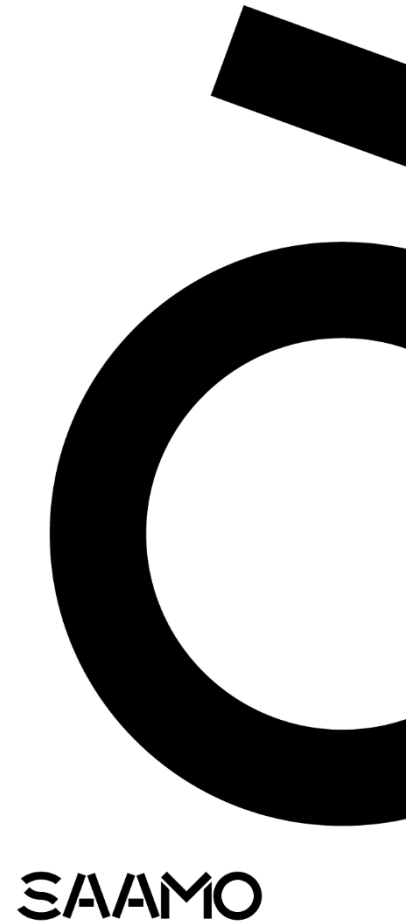
Experten vormen – voorbereiden – **ALTIJD**
betrekken

Experten aan het woord

➤ Peter Verschuere

➤ Martin Tack

Partners aan het woord

➤ Axel Mahieu
Kabinet Depraetere

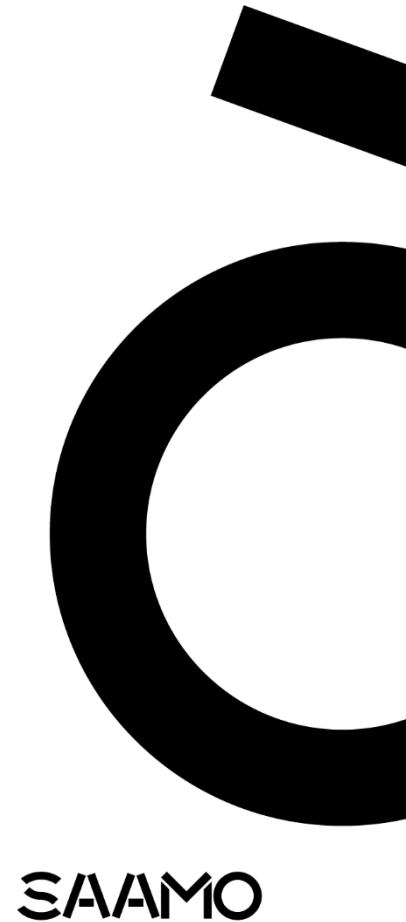

➤ Sarah Wildiers
VEKA

Armoedetoets en participatie

➤ Frederik Vaes
SAAMO Limburg

De olifant die niemand zag

Over klimaatongelijkheid en het
ongemak rond ervaringskennis

Caro Bridts
Saskia De Bruyn
Birgit Goris
Saskia Jacobs

Juni 2026

Inleiding en probleemstelling

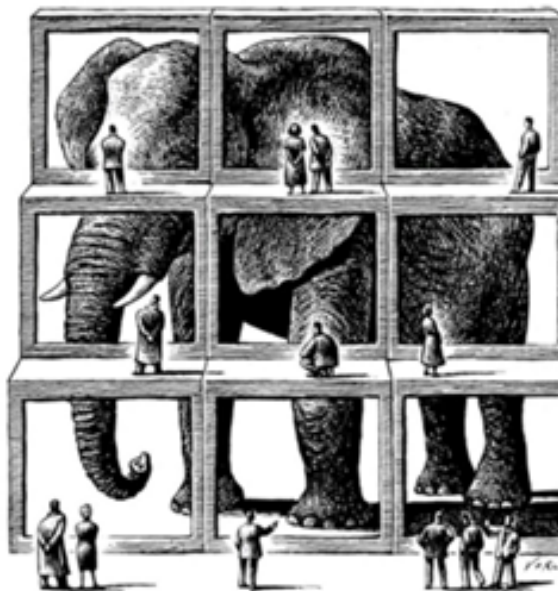
Inleiding

Er is een oud verhaal over zes blinde mannen en een olifant.

Het speelt zich af in een stad waar alle inwoners blind waren. Op een dag werd die stad bezocht door een koning, die hoog gezeten op een olifant zijn intrede deed. Het dier was groot, indrukwekkend en onbekend.

De nieuwsgierigheid van de inwoners was gewekt. Zes blinde mannen besloten de olifant te benaderen om zelf te ontdekken wat voor dier het was.

Elk van hen raakte een ander deel van de olifant aan. De ene botste tegen de brede flank en besloot dat de olifant wel een muur moest zijn. Een ander voelde een slagrand en was ervan overtuigd dat het om een speer ging. Een derde greep de slurf en herkende daarin een slang. Weer een ander hield de stevige knie vast en noemde het een boom. Wie een oor aanraakte, sprak van een waaier; wie de staart voelde, van een touw.

Toen de mannen terugkeerden naar de stad, deelden ze hun ervaringen. Hun beschrijvingen leken elkaar tegen te spreken. Er ontstond een ruzie, waarbij iedereen overtuigd was van zijn gelijk. Pas toen ze stopten met roepen en naar elkaar begonnen te luisteren, werd duidelijk wat er gebeurde: ieder had iets juist waargenomen, maar slechts een deel van het geheel.

(vrij naar: www.devuurvlinder.com - Beeld: Christophe Vorlet)

Dit verhaal laat zien dat niemand de werkelijkheid in haar geheel kan overzien. Iedereen vertrekt vanuit zijn eigen ervaring en ziet daardoor slechts één kant van het verhaal. Elk van die ervaringen is waardevolle kennis, maar altijd beperkt. Pas wanneer verschillende perspectieven samenkomen en mensen bereid zijn naar elkaar te luisteren, ontstaat een ruimer en meer volledig beeld. Die metafoor is bijzonder relevant voor de manier waarop vandaag over klimaatverandering wordt gedacht en beslist.

Stellingen

"Luisteren naar verhalen is niet hetzelfde als meebeslissen."

Het rapport stelt vast dat participatie vaak stopt bij het ophalen van ervaringen en levensverhalen. Samen analyseren en samen oplossingen bedenken gebeurt nauwelijks.

Gespreksvraag: Waar stopt participatie in jullie praktijk meestal?

Stellingen

"Inspraakmomenten vertegenwoordigen niet de bevolking, maar de usual suspects."

Beleidsmakers geven zelf aan dat steeds dezelfde (vaak middenklasse)stemmen komen opdagen en dat de luidste het halen.

Gespreksvraag: Wie bereiken we niet, en waarom is dat?

Stellingen

"Mensen mogen het probleem aanwijzen, maar de oplossing is aan de experts."

Het rapport beschrijft dat mensen betrokken worden bij het vaststellen van wat misgaat, maar niet meer bij de analyse en het formuleren van de aanpak.

Stellingen

"Het ligt niet aan de mensen in organisaties, maar aan de structuren."

Volgens het rapport zijn het de structuren die participatie tegenhouden: subsidie-oproepen zonder tijd om samen het doel te bepalen, plannen die pas gedeeld worden als ze bijna definitief zijn, en geen budget voor participatie.

Gespreksvraag: Welke structuur in jullie organisatie maakt participatie moeilijk, en wie kan die veranderen?

Stellingen

"Efficiëntie en echte participatie gaan niet samen."

Beleidsmakers vrezen vertraging, terwijl het rapport stelt dat snelheid het democratische proces hindert terwijl er nog geen eensgezindheid is over het probleem zelf.

Stellingen

"Technische expertise moet voorrang krijgen als de urgentie hoog is."

Het rapport beschrijft dat technische kennis andere kennis overschaduwet en dat ervaringskennis vaak pas in laatste instantie wordt betrokken.

Stellingen

"Wie participatie predikt, moet het zelf kunnen waarmaken."

Dit is de meest zelfkritische passage. De onderzoekers geven toe dat de probleemstelling en de subsidieaanvraag zonder ervaringsdeskundigen zijn opgesteld, en dat hun rol door beperkte middelen kleiner was dan gewenst (Reflecties en beperkingen). Ze erkennen dat echte samenwerking bereidheid vraagt om te vertragen en schurende perspectieven toe te laten.

Gespreksvraag: Waar zijn wij zelf te laat of te weinig gestart met participatie?

www.energiearmoede.be

Energiearmoede.be

De Experts

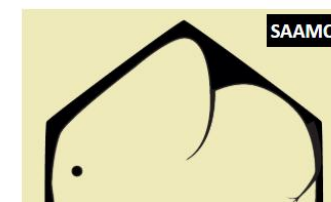
Thema's

Onderzoek

Aanbod

Projecten

Energiearmoede.be, een initiatief van SAAMO, brengt kennis, ervaring en inzichten samen om de aanpak van energiearmoede te versterken. We vertrekken daarbij vanuit de expertise van mensen die energiearmoede zelf meemaken, gecombineerd met de ervaring van hulpverleners, energieorganisaties en beleidsmakers. Zo bouwen we aan een betrouwbare bron van informatie én aan een plek waar signalen, oplossingen en partners elkaar vinden.

Energiearmoede is geen alleenstaand fenomeen, maar een structureel probleem dat zich vaak onder de oppervlakte afspeelt. Cijfers en onderzoek helpen om de omvang en de verschillende gezichten van energiearmoede in kaart te brengen, en vormen zo een belangrijke basis voor beleid en praktijk. Op deze pagina vind je een overzicht van relevante cijfers en onderzoek.

Sociale Statistieken – VNR ▾

Jaarrapport Ombudsman Energie ▾

KBS – Barometer Energiearmoede ▾

KBS — Barometer Waterarmoede ▾

De olifant die niemand zag – onderzoek UCLL ▾

Steunpunt armoedebestrijding – Rapport duurzaamheid en armoede ▾

De olifant die niemand zag – onderzoek UCLL ▲

Dit onderzoek van UCLL vertrekt vanuit de vaststelling dat klimaatverandering weliswaar een breed erkend gegeven is, maar dat de ongelijkheid die inherent aan deze crisis verbonden is, veel minder aandacht krijgt. De focus ligt op de vraag hoe een klimaatbeleid kan worden vormgegeven dat niet enkel duurzaam, maar ook sociaal rechtvaardig is, met bijzondere aandacht voor het niveau van lokale besturen en het (lokaal) sociaal werk. Het onderzoek gaat na welke strategieën sociaal werk en beleid inzetten om sociale rechtvaardigheid te bekomen in het lokale klimaatbeleid, en hoe daarbij wordt omgegaan met ervaringskennis en andere, minder dominante vormen van kennis.

MEER WETEN?

- [De olifant die niemand zag – onderzoeksrapport sociaal rechtvaardige transitie \(juni 2026\) | UCLL](#)

Jo Verhaegen
E jo.verhaegen@saamo.be
M 0486 41 38 05